

Program ogólnopolskiej konferencji naukowej

**MIASTECZKO – SZTETL – STÄDTCHEN.
WOKÓŁ KONSTRUOWANIA
„WIELOKULTUROWOŚCI” I „LOKALNEGO
DZIEDZICTWA”**

upamiętniającej

125-lecie powstania
Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego
i
130 rocznicę śmierci Oskara Kolberga

towarzyszącej

96. WALNEMU ZGROMADZENIU DELEGATÓW
POLSKIEGO TOWARZYSTWA LUDOZNAWCZEGO

Przysucha, 23–24 września 2021

9.00–9.40 Rejestracja uczestników WZD i konferencji

9.40–10.30 Otwarcie konferencji: przemówienia i
uroczystość wręczenia odznaczeń przez
przedstawiciela Ministerstwa Kultury,
Dziedzictwa Narodowego i Sportu

prof. dr hab. Magdalena Zowczak

(Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu
Warszawskiego)

*Co zostało po sztetlu? Dziedzictwo, pamięć tożsamość
w podolskim miasteczku (obwód winnicki, Ukraina)*

dr hab. Tomasz Wiślicz, prof. IH PAN

(Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla PAN)

*„Drohobycki wampir” Zelman Wolfowicz w procesie
tworzenia tożsamości lokalnych i ponadlokalnych*

dr hab. Grażyna Kubica-Heller, prof. UJ

(Instytut Socjologii Uniwersytetu Jagiellońskiego)

Ustroń – szczególny przypadek śląskiej urbanizacji
[online]

- 11.45–12.00 przerwa kawowa

panel 1.
Przysuskie impresje
Sala widowiskowa

mgr Maria Zachorowska
(emerytowany dyrektor Muzeum Etnograficznego
im. Seweryna Udzieli w Krakowie)
*Życie codzienne dworu rodziny Dembińskich w Przysusze
w czasie II wojny*

dr Artur Trapszyc
(Muzeum Etnograficzne w Toruniu)
*Z panną na niedźwiedziu w herbowej tarczy. Symboliczne
dziedzictwo Przysuchy i dawnego opola pod Grodzką Górą*

mgr Andrzej Rataj
(emerytowany wicedyrektor Muzeum Etnograficznego
im. Seweryna Udzieli w Krakowie)
Prapoczątki antropologii miasteczka w polskiej nauce

panel 2.
Wielokulturowość
Świetlica, 1. piętro

dr hab. Stanisław Węglarz, prof. UŚ
(Instytut Nauk o Kulturze Uniwersytetu Śląskiego)
*Wielokulturowość i kultywowanie lokalnego dziedzictwa
w polskich miasteczkach karpackich. Przykład Piwnicznej Zdroju*

mgr Małgorzata Paul
(Muzeum Śląskie w Katowicach)
*Trudne dziedzictwo czy powód do dumy?
Ślady wielokulturowości w Żarkach w województwie śląskim*

dr Ewa Antyborzec i mgr Iwona Chmielewska
(Instytut im. Oskara Kolberga w Poznaniu)
*Kreacja społeczności wielokulturowej w materiałach
folklorystycznych Oskara Kolberga*

panel 3.

Trudne [?] dziedzictwo

Czytelnia, 1. piętro

dr Anna Kurpiel

(CSNE im. W. Brandta Uniwersytet Wrocławski),

dr Katarzyna Maniak

(Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej
Uniwersytetu Jagiellońskiego)

Rzeczy(wistości) w przestrzeni postkonfliktu.

Przypadek Szczecina i Wrocławia

dr hab. Anna Weronika Brzezińska, prof. UAM

(Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej
Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)

dr hab. Małgorzata Fabisiak, prof. UAM

(Wydział Anglistyki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w
Poznaniu)

Czyje są ulice w Zbąszyniu? Toponomastyka miejska

a (re)konstruowanie dziedzictwa kulturowego

mgr Magdalena Fołta

(Polskie Towarzystwo Ludoznawcze Oddział Rzeszów)

*Leżajsk – miasto trzech kultur. Współczesne mechanizmy
kreowania pamięci*

- 13.45–14.45 przerwa obiadowa

OBRADY W PANELACH

godz. 14.45–16.30

Miejsce:
Dom Kultury w Przysusze

panel 4.

Wytwarzanie dziedzictwa

Sala widowiskowa

prof. dr hab. Janusz Barański

(Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej
Uniwersytetu Jagiellońskiego)

*Lokalne praktyki konstruowania dziedzictwa
na wielokulturowym Polskim Spiszu*

dr Katarzyna Maniak

(Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej
Uniwersytetu Jagiellońskiego)

*Wytwarzanie dziedzictwa. Przypadek poPGRowskiego
Siedlęcina*

dr Katarzyna Ceklarz

(Podhalańska Państwowa Uczelnia Zawodowa
w Nowym Targu)

Podhale de lux. Marketingowa wizja Podhala „dla wybranych”

panel 5.

Muzyczne i językowe

Świetlica, 1. piętro

mgr Agnieszka Jeż

(Uniwersytet Warszawski)

*Pejzaż dźwiękowy sztetla we wspomnieniach dzieci
żydowskich
w międzywojennej Polsce*

dr hab. Rafał Ciesielski

(Instytut Muzykologii Uniwersytetu Jagiellońskiego)

Powrót Telemanna do Żar. Kompozytor a lokalne dziedzictwo

dr Marta Koszko

(Instytut Filologii Rosyjskiej i Ukraińskiej Uniwersytetu im.
Adama Mickiewicza w Poznania)

*Pejzaż językowy jako nośnik wielokulturowej tradycji
miasteczek oraz ich lokalnego dziedzictwa*

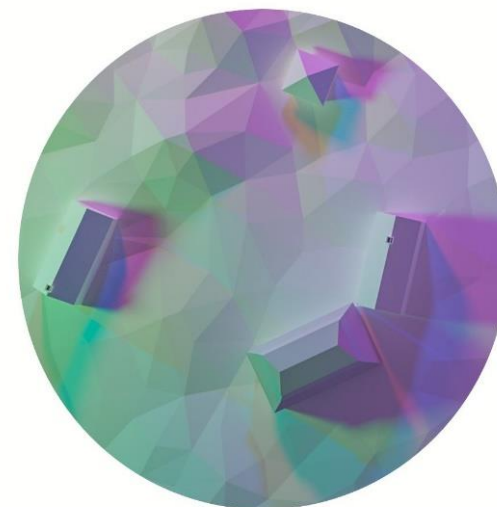
[online]

- 16.30–16.45 przerwa kawowa

16.45–20.00 Walne Zgromadzenie Delegatów PTL
Uroczyste wręczenie nagród PTL

17.30–19.30 spacer ze zwiedzaniem Przysuchy
– dla chętnych nie-Delegatów

20.00–21.00 kolacja (Przysucha)

panel 6.
Manipulowanie przeszłością w teraźniejszości

Sala widowiskowa

dr Marcelina Jakimowicz

(Muzeum Farmacji Uniwersytetu Medycznego
 im. Piastów Śląskich we Wrocławiu)

*W poszukiwaniu ponadnarodowej historii miasteczka. Kilka
 refleksji o badaniach wśród byłych i obecnych mieszkańców
 Obertyna*

dr Paweł Plichta

(Instytut Studiów Międzykulturowych Uniwersytetu
 Jagiellońskiego)

Źródła postpamięci – przypadek Tarnowa

mgr Witold Przewoźny

(Muzeum Etnograficzne,
 Oddział Muzeum Narodowego w Poznaniu)

*Olędrzy – ocaleni od zapomnienia. Współczesna rola wystaw
 muzealnych*

[online]

mgr Marcin Krowiak

(Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku)

*Od projektu do efektu. Realizacja ekspozycji „Galicyski Rynek”
 w Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku*

[online]

panel 7.

Odnajdywanie i wynajdywanie tożsamości lokalnej

Świetlica, 1. piętro

mgr Patrycja Laskowska-Chyła

(Uniwersytet Jagielloński)

Nowa Lasowiackość – dekada przemian znaczeniowych

dr Maria Małanicz-Przybylska

(Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej
 Uniwersytetu Warszawskiego)

*Intensywna praca dziedzictwa – wytwarzanie tożsamości
 w małym miasteczku na przykładzie Wilamowic*

dr Małgorzata Strzelec, ks. Krzysztof Ordziniak
(Diecezjalne Sanktuarium Świętego Rocha w Mikstacie)
*Szkoła Świętego Rocha jako forma kształtowania tożsamości
lokalnej społeczność mikstackiej*

dr hab. Katarzyna Smyk, prof. UMCS
(Instytut Nauk o Kulturze UMCS w Lublinie)
*Praktyki tworzenia przestrzeni święta na przykładzie odpustu
św. Rocha w Mikstacie*

panel 8.
Miasto - miasteczko - wieś
Czytelnia, 1. piętro

mgr Mirosław Kuklik
(Muzeum Ziemi Puckiej im. Floriana Ceynowy w Pucku)
*Współżycie Polaków i Niemców w małych miejscowościach
pomorskich w okresie międzywojennym na przykładzie Helu*

mgr Tymoteusz Król
(Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk)
*Wilamowianie – mieszczenie czy wieśniacy? Podkreślanie
miejskości i wiejskości Wilamowic w dyskursie polskim,
niemieckim i wilamowskim*

dr Wiesław Skrobot
(Pracownia Aktywności Obywatelskiej
i Dokumentacji Dziedzictwa w Ostródzie)
Miłomłyn. O potrzebie przywracania miejscowości
[online]

dr Andrzej Stachowiak (Muzeum Pomorza Środkowego w
Słupsku)
Schlawe/Sławno – upadek „poniemieckiego” miasteczka
[online]

- 12.00–12.15 przerwa kawowa

panel 9.
Inni w społeczności lokalnej
Sala widowiskowa

dr hab. Anna Drożdż, prof. UŚ
(Instytut Nauk o Kulturze Uniwersytetu Śląskiego w
Katowicach)
*Obraz Innego/Obcego w zapisach badaczy terenowych
Polskiego Atlasu Etnograficznego – wybrane przykłady*

dr Iwona Zawidzka

(Muzeum im. prof. Stanisława Fischera w Bochni)
*Cmentarz bocheńskiego sztetla – ślad po dawnych
mieszkańcach oraz element lokalnego dziedzictwa*

dr hab. Kinga Czerwińska, prof. UŚ

(Instytut Nauk o Kulturze Uniwersytetu Śląskiego
w Katowicach)
*Ostatni taki „Judosz”. Uwagi o konstruowaniu
i dekonstruowaniu dziedzictwa kulturowego w kontekście
tożsamości mieszkańców Skoczowa*

panel 10.

Wokół dziedzictwa lokalnego

Świetlica, 1. piętro

dr Bartłomiej Chromik

(Wydział „Artes Liberales” Uniwersytetu Warszawskiego)
*Ekonomia. Posttradycyjne poglądy i praktyki sprzedawców
z kęckiego targu*

mgr Kinga Stabrawa-Powęska

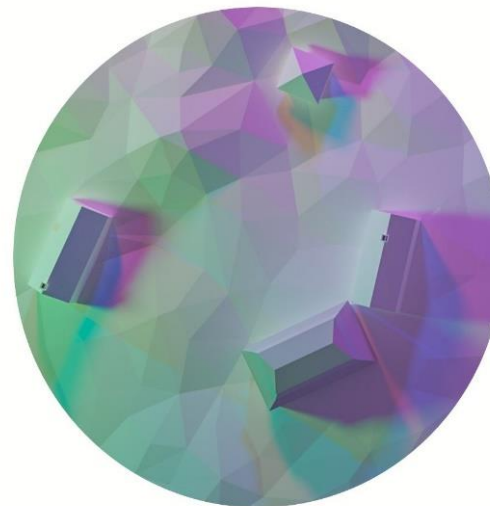
(Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka, Instytut Etnologii
i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Jagiellońskiego)
Inicjatywy lokalne na rzecz dziedzictwa górniczego Wieliczki
[online]

mgr Ewa Cudzych

(Wydział Sztuki i Nauk o Edukacji, Uniwersytet Śląski
w Katowicach)

*Beskidzkie zabawkarstwo – współtworzenie przestrzeni
dziedzictwa pomiędzy miastem a wsią*
[online]

- 14.00–15.00 przerwa obiadowa

SEKCJA ANTROPOLOGII JEDZENIA

Sala widowiskowa

panel pt.: Wiele kultur, wiele kuchni. Antropologia jedzenia polskich miast, miasteczek i ich okolic

prowadząca:

dr Joanna Mroczkowska

(Instytut Archeologii i Etnologii PAN)

dr Aleksandra Kleśta-Nawrocka

(Muzeum Okręgowe w Toruniu)

„Powróćisz Tu”. Sentymentalna rola wiejskiego jedzenia w przemysłowym miasteczku

dr hab. Mariola Tymochowicz

(Instytut Nauk o Kulturze UMCS w Lublinie)

Potrawa jako element identyfikacji miejsca

dr hab. Robert Lipelt

(Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku)

Dieta mieszkańców podsanońskich miasteczek przed drugą wojną światową

dr Justyna Laskowska-Otwinowska

(Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie)

Źródła historycznych zmian w kuchni wiejskiej

[online]

dr Rafał Kleśta-Nawrocki

(Katedra Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu

Mikołaja Kopernika w Toruniu)

Spółeczno-kulturowy kontekst kiszenia kapusty

mgr Anna Grabińska-Szcześniak

(Muzeum Górnośląskie w Bytomiu)

Kuchnia śląska, czyli jaka?

dr hab. Dorota Światała-Trybek, prof. UO

(Instytut Polonistyki

i Kulturoznawstwa Uniwersytetu Opolskiego)

O projekcie leksykonu dziedzictwa kulinarnego Śląska

[online]

dr Marcela Szymańska

(Uniwersytet Opolski)

Kończ, keksy, puczki i makówki – wokół słodkiego dziedzictwa kulinarnego Morawian

[online]

SEKCJA FOLKLORYSTYCZNA

Czytelnia, 1. piętro

godz. 15.00–17.00 – panel dyskusyjny:

Folklor i polityka. Polityczne konteksty badań folklorystycznych dawniej i dziś

oraz promocja 1 numeru „Literatury Ludowej” za 2021

(temat przewodni numeru: *Muzyka ludowa i polityka*)

godz. 17.00–18.00

zebranie sprawozdawczo-wyborcze członków Sekcji
(wybory zarządu na nową kadencję)

SEKCJA METODOLOGICZNA

Świetlica, 1. piętro

panel pt.: Wyzwania metodologiczne i epistemologiczne
pułapki antropologicznych badań w przestrzeniach miejskich
i małomiasteczkowych w aktualnych kontekstach społeczno-
kulturowych, materialnych, ekonomicznych, technologicznych
i środowiskowych

prowadząca:

dr hab. Katarzyna Majbroda

(Katedra Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu
Wrocławskiego)

dr Michał Rauszer

(Katedra Polityki Oświaty i Społecznych Badań nad Edukacją
Uniwersytetu Warszawskiego)

Miasteczko i przestrzeń ludowe sfery publicznej

dr hab. Sławomir Sikora

(Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej
Uniwersytetu Warszawskiego)

Ucieleśniona opowieść jako forma poznania. Spacerzy miejskie

dr hab. Katarzyna Majbroda

(Katedra Etnologii i Antropologii Kulturowej
Uniwersytetu Wrocławskiego)

*Opolno Zdrój jako asamblaż ludzi, węgla, industrializmu
i środowiska. Wyzwania metodologiczne antropologicznych
badań w przestrzeni małomiasteczkowej w kontekście
transformacji węglowej, w sąsiedztwie kompleksu
wydobywczo-energetycznego Turów*

dr Aleksandra Krupa-Ławrynowicz
(Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu
Łódzkiego)
Słow City Rzgów. Idea i praktyka

SEKCJA MUZEOLOGICZNA

Sala w Zespole Szkół nr 2 im. L.Skowry

godz. 15.00–16.00

zebranie sprawozdawczo-wyborcze Sekcji Muzeologicznej

godz. 16.30–18.00

dyskusja na temat: *Muzeum miasta. Jakie powinny być jego
powinności w odniesieniu do nowej definicji muzeum
proponowanej przez ICOM.*

Referat wprowadzający wygłosi **dr hab. Katarzyna Barańska,**
prof. UJ (Instytut Kultury Uniwersytetu Jagiellońskiego)

SEKCJA STUDIÓW NAD DZIEDZICTWEM I PAMIĘCIĄ KULTUROWĄ

Sala w Zespole Szkół nr 2 im. L.Skowry

spotkanie Sekcji

SEKCJA STROJU LUDOWEGO

Sala w Zespole Szkół nr 2 im. L.Skowry

spotkanie Sekcji

SEKCJA UKRAINOZNAWCZA

Sala w Zespole Szkół nr 2 im. L.Skowry

godz. 15.00–6.00

spotkanie Sekcji

- 20.00–22.00 Dwór Zbożenna

WIECZOREK TOWARZYSKI połączony z prezentacją
radomskiej muzyki tradycyjnej z wpływami muzyki
żydowskiej

Wykonawcy:

Maria Siwiec – śpiewaczka z Gałek,
kapela Mateusza Niwińskiego,
muzykanci ze wsi z okolic Przysuchy;
dla chętnych warsztaty śpiewu i tańca

Partnerzy:

Organizatorzy konferencji:

DOM KULTURY
W PRZYSUSZE

Instytut Etnologii
i Antropologii Kulturowej
Uniwersytetu Warszawskiego

Instytucje wspierające:

Cech Rzemiosł Różnych
w Przysusze

